

El Daurell

Rajadell

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Daurell.
Emplaçament Camí que surt a l'esquerra des de la carretera de Les Casetes a Cal Camil·la. A 175m a l'E.
Alçada: 395

Coordenades:

Latitud: 41.72908
Longitud: 1.70335
UTM Est (X): 392159
UTM Nord (Y): 4620509

Classificació

Número de fitxa 08178 - 64
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern
Segle XVII
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: En ruïna. Ensorrada i envaïda per la vegetació
Protecció Legal
Observacions protecció: AEA. Catàleg bens protegits 2014 (num. 52)
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad: 08177A00700010
Autoria de la fitxa PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-20
Data de registre de la fitxa: dj., 30/07/2020 - 02:00

Descripció

Masia en ruïnes. Conjunt format per la casa i restes de la construcció de la pallissa, aïllada, a un metres al SO.

La casa era de planta rectangular, amb coberta a doble vessant. Tenia planta baixa més un pis i golfes. Actualment es conserven part de les parets i la teulada està enfonsada. Hi ha parets de pedra i de tàpia (algun tram de tàpia molt ben conservat). La façana principal era a migdia. Fins a finals del segle XX es conservava un portal adovellat de molt bona factura i una finestra, que actualment es troben aterrats i ensorrats. Actualment es conserva dempeus un gran portal de pedra, rectangular, amb brancals i llinda de pedra, que es trobava a l'interior de la casa. Adossades a la part posterior, a tramuntana, hi ha dues tines de tipus cilíndric. A l'est hi havia el celler, la porta del qual, feta de pedra molt ben tallada, encara es conserva. L'era estava situada al cantó SE, entre la casa i la pallissa. A tramuntana, a tocar la casa, es veuen les restes d'una bassa rectangular.

Observacions:

Figura al Catàleg de Masies i Cases Rurals 2014 (num. 85), amb el nom de El Daurell. Mas Daurell segons Molins (2020:274). En el catàleg de bens protegits 2014 està fitxada com a Area d'Expectativa Arqueològica (num. 45), amb el mateix nom.

Es situa en un altiplà no gaire extens, pròxim al castell. La situació estratègica del mas és molt bona ja que des d'aquí es controla el territori. Les vistes del castell (que es troba només a 200m. en línia recte, a l'alta banda de la balma) són espendides. Es troba prop del Torrent del Daurell, sobre la balma del Daurell (a sota hi ha l'antic mas, el seu precedent, dins la balma, fitxa 65).

Per anar-hi cal agafar el camí que des de Les Casetes va a Can Camil·la i Can Camallonga. En una corva a 100m, abans de les esmentades a cases, cal agafar un camí a l'esquerra. El Daurell es troba a 175 m, a l'E.

A la dovella central del portal de migdia (actualment ensorrat), es conservava una data gravada: 1619. Hi havia altres llindes del 1700 aproximadament.

L'interior de l'habitatge conserva elements d'interès, com ara una aigüera de pedra fixada a la paret amb les prestatgeries pels plats, sobre un permòdol de pedra. Existeix un forn de pa pràcticament sencer, des de la boca del forn a la fogaina (descriu al PEP 1993; actualment colgat). La casa obrada a la Balma de Can Daurell també té un forn de pa.

Història

L'origen del mas possiblement cal anar-lo a buscar a la casa obrada a la roca coneguda com la Balma del Daurell (fitxa 65), situada a pocs metres del mas, per sota d'aquest. Aquest tipus d'habitatge és característic de l'alta edat mitjana, i en cada cas la perduració és diferent. Probablement els habitants de la Balma del Daurell van traslladar-se a l'actual casa cercant condicions millors, entre d'altres raons perquè la balma no permetia una expansió en cap direcció. La casa està just sobre la plataforma que aixopluga la balma.

Curiosament, les dues cases tenen un forn de pa.

Els Daurell eren immigrants occitans. El portal de la casa tenia la data gravada 1619. Però coneixem els propietaris anteriors, els Vendrell i els Taradell, que devien ocupar la casa de la balma (Fitxa 65)

Segons Molins (2020:274-80), el primer habitant conegut d'aquestes cases és Montserrat Vendrell. El Senyor del terme li havia establert la casa a canvi d'un cens. El 1577 ven els seus drets a Jaume Taradell, un emigrant occità dels molts que havien recalat a Rajadell. Fins llavors havia viscut al Carcoler (El Pèrich). La casa, que era coneguda com mas Vendrell, va canviar de nom i es va dir Taradell de la Balma. El seu germà Joan també es va establir a Rajadell, a Monistrollet, donant-li el seu nom a un mas (Mas Taradell). En aquests moments, com hem dit, la casa estava dins la balma esmentada, mirant cap al castell.

En un moment donat, els amos van abandonar la balma i es van fer la casa a sobre del turó (cap el 1619, segons la llinda del portal). No obstant això, la balma va continuar essent habitada, de manera més o menys

continuada, fins ben entrat el segle XX, tal com ha quedat recollit en la memòria oral. Hi feien estada treballadors, famílies humils, pastors amb el seu ramat i passavolants. A la canalla que no menjava se'ls amenaçava dient-los que els portarien vuit dies a la Balma del Daurell.

El Jaume Taradell es va casar el 1581 amb Beneta, una de les filles de Miquel Junyent de Valldòria. Hereta la casa el seu fill Ramon Guillem i poc després el seu germà Jaume. El 1611 Jaume Taradell es va vendre la casa a Arnau Daurell, un altre emigrant occità que vivia a Valldòria, que és el que dona el nom a la casa. La compravenda no implicava la possessió, perquè el 1614 l'Arnau Daurell encara constava com a masover de Valldòria. El 1615 Jaume Taradell vivia a Manresa i el Daurell s'havia instal·lat al mas. Arnau Daurell va ser un dels pagesos que va declarar en el capbreu del 1624; l'Arnau constava com a hereu del mas Vendrell, "sive Taradell dela Balma". Estava casat amb Joana i el seu fill Galzeran hereta la casa. Aquest es casa amb Margarida Muntada el 1634. Va estar un temps pres al castell, possiblement per deutes. El seu germà petit, Gaspar, va aparèixer mort, assassinat, al camí ral, el 1639. L'amo següent va ser Francesc Daurell, germà de l'anterior, casat el 1645 amb Maria Miralles. El 1654 denuncia al Joan Llarg del Braquets i a altres, al veguer de Manresa, per agressió.

Després d'un buit documental, trobem que els nous amos són Francesc Daurell, casat amb Agnès. El 1683 es trobava pres a la presó reial de Manresa. Llavors lloguen les terres; el baix preu dona idea de la pobresa de les terres del mas. El seu fill Joan (1677-1725) és el següent hereu, casat el 1707 amb Rosa Pons.

L'heretat estava mig arruïnada i el 1725 els tutors de l'hereu, Francesc, nat el 1710, i per tant menor d'edat, la van empenyorar a Valentí Braquet, i així es van poder pagar els deutes més urgents. L'hereu Francesc Daurell, a l'arribar a la majoria d'edat, va acomiadar els tutors i es va disposar a recuperar el mas. Un cop recuperat, el torna a empenyorar a Joan Sallés, de El Prim.

Aquest, nou possessor de la casa, tot i vendre els drets de conreu a Valentí Braquet, acaba fent-se amb la propietat de la casa. El seu fill, Joan Sallés Alzina, és el nou hereu. Es casa el 1749 amb Paula Bacardit. L'hereu és el primogènit Jaume, casat el 1777 amb Maria Rosa Viladés, que infanta 12 criatures. El Jaume Sallés Bacardit va iniciar un procés de reconversió urbanística, que consistia a vendre solars a parcels que volien fer-se la casa. Aquestes vendes les va continuar el seu successor i hereu, Isidre Sallés Viladés, i donaran lloc a l'actual barri de les Casetes. En el testament de Jaume (1836) es constata que la casa de la bauma encara era habitable. En ell també dona un dels solars al seu altre fill Pere, per fer-se una casa. Isidre Salles Viladés s'havia casat el 1830 amb Rosa Miralles. Va tenir nombrosos litigis per deutes. Mor el 1858 i queda com hereu el primogènit Josep, casat el 1875 amb Paula Dalmau. Però s'instal·len a Terrassa. A la casa queda la mare, que mor el 1883, i altres de família i masovers. Els hereus no tenen descendència i la casa va a parar a la germana, Maria Sallés Miralles. Aquesta arrenda el 1885 les terres a Francesc Masfred. La seva filla gran, Josepa Font Sallés, és la següent propietària (1904), casada amb Narcís Vilaseca. A continuació hi ha un període confús. El Diari de Terrassa informa el 1916 d'un assalt violent al mas per part d'uns lladres que van robar i lligar Josep Sallés (però no hi vivia, al mas). La casa estava habitada per masovers, no per la família. La darrera hereva va ser Josepa Vilaseca Font. Era soltera i va traspasar l'heretat a la seva mort, el 1931, a Francesc Masfred Guilella, en agraïment a que l'havien acollit a casa en la seva malaltia. El 1931 el nou amo del Daurell va exigir el desnonament del masover Pere Bacardit, per manca de pagament del lloguer. El 1939 Pere Bacardit va marxar i la casa no va ser mai més habitada. Segons notícies orals, a les ruïnes, i abans a la balma, hi malvivien en Catxo i la Toia, una parella que vivia de la caritat. Eventualment s'hi aixoplugava el ramat de Miliu Arnau, el pastor de la Caseta de Parcerisses. Cap a finals dels anys seixanta del segle XX la casa començà a ensorrar-se i progressivament s'ha anat degradant, sobretot a partir del moment en que la propietat va treure les teules per a la Granja Masfred.

Bibliografia

MOLINS, Ernest (2020). Cases i Masos de Rajadell (I). Ajuntament de Rajadell. Pp 274-80
Informació oral: Albert Cisteró (PEP 1993)

